

nomen had, stuurden zij Petrus en Johannes naar hen toe, en toen die aangekomen waren, baden zij voor hen dat zij de Heilige Geest mochten ontvangen. (Want Hij was nog op niemand van hen gevallen, maar zij waren alleen gedoopt in de Naam van de Heere Jezus.) Toen legden zij hun de handen op en zij ontvingen de Heilige Geest.' (Handelingen 8:5-8, 12, 14-17)

Filippus is één van de zeven diakenen die zijn aangesteld door de apostelen (zie Handelingen 6). In het begin van Handelingen 8 komt Filippus in Samaria. Daar begint hij het evangelie te brengen. Als men daar open blijkt te staan voor het evangelie komen ook Petrus en Johannes ernaartoe en brengen daar de heilige Geest.

Hierna grijpt God in en stuurt Hij Filippus weer op pad. Filippus krijgt van een engel van de Heer de opdracht om de woeste, oude, verlaten weg van Jeruzalem naar Gaza af te reizen. Daar heeft hij een ontmoeting met een Ethiopiër. De ontmoeting die Filippus met de Ethiopiër heeft, is door de heilige Geest gestuurd.

We zien in deze hoofdstukken dat het steeds God is die Filippus stuurt.

Handelingen 8:26-40

De naam van de Ethiopiër wordt niet vermeld, maar in vers 27 staat een uitgebreide beschrijving van de man: '...een Ethiopiër, een kamerheer en een machtig heer van de kandakè, de koningin van de Ethiopiërs, die heel haar schatkist beheerde...'

Een Ethiopiër

In de Statenvertaling staat de oude naam voor de inwoners van het huidige Ethiopië: 'Moorman'. Dit gebied stond voor de mensen van die tijd bekend als 'het uiterste der aarde'.

Kamerheer

Ook wel vertaald als 'eunuch'. Een eunuch is een ontmande slaaf met een hoge positie in het rijk. Ook kan er een hoge ambtenaar mee bedoeld zijn.

Een machtig heer van de kandakè, de koningin van de Ethiopiërs

Hij is een hoge ambtenaar van de kandakè. De kandakè is een titel voor de koningin van Ethiopië.

Die heel haar schatkist beheerde

Hij is de beheerder van de schat, dus eigenlijk de minister van Financiën van Ethiopië.

Wat doet de Ethiopiër op deze verlaten weg? Is de minister van Financiën uit Ethiopië in Jeruzalem geweest om te bidden? Hoe komt hij aan de boekrol van Jesaja? Hierover staat niets vermeld. Maar het is bijzonder te noemen dat een machtig man uit

een ver rijk helemaal naar Jeruzalem is gekomen om God te aanbidden. Hij blijkt er veel voor over te hebben om iets over God te leren. Hij heeft er een lange reis voor gemaakt en een kostbare boekrol gekocht. Ook is hij al aangekomen in hoofdstuk 53. Hier zien we dat als je God echt zoekt, Hij zich ook laat vinden.

Waarom doet deze man dit allemaal? Heeft hij gehoord van de machtige God van Israël en wil hij deze God aanbidden? Misschien komt hij wel een illusie armer terug. Hij is een machtig man, maar als heiden mag hij niet in het belangrijkste deel van de tempel komen (dat is alleen voor de joodse mannen). Hij heeft een boekrol van Jesaja in handen gekregen en is deze aan het lezen maar hij begrijpt er niets van. En in de tempel is er blijikbaar niemand geweest die hem iets heeft uitgelegd. Dit moet een verwarrende gebeurtenis zijn geweest voor deze man. Hij liep rond met geloofsvragen, maar er was in Jeruzalem niemand die hem iets kon uitleggen. Toch laat God deze man niet zomaar weggaan. Hij stuurt Filippus op pad om de man het evangelie uit te leggen.

De Ethiopiër leest een gedeelte uit Jesaja 53. Hoe wonderlijk dat hij juist dit gedeelte leest. Het gaat over een schaap dat geslacht wordt. Deze tekst verwoordt de kern van het evangelie. Bij Filippus en bij ons roept deze tekst meteen herkenning op. Het doet ons denken aan het lijden en sterven van Jezus. Jezus gaf zijn leven aan het kruis uit liefde voor deze wereld.

Voor de Ethiopiër moet de tekst erg verwarrend zijn geweest. Wie wordt er bedoeld? Hij heeft zichzelf misschien herkent in vers 33: 'Wie zal Zijn afkomst vertellen? Want Zijn leven wordt van de aarde weggenomen.' Als eunuch was de Ethiopiër onvruchtbaar en zou hij geen nageslacht krijgen. Filippus laat hem zien dat hij bij Jezus en bij de familie van God mag gaan horen. Doordat de Ethiopiër gelooft en ook meteen gedoopt wordt, mag hij met blijdschap verder gaan. In de wetenschap dat hij bij de familie van God hoort.

Vers 36-37

In dit bijbelgedeelte is volgens sommige bijbeluitleggers vers 37 later toegevoegd. Vers 37 staat bijvoorbeeld niet beschreven in de NBV. De tekst zou zijn toegevoegd omdat de kamerheer volgens sommigen wel erg snel werd gedoopt.

'En Jezus trok rond in heel Galilea, gaf onderwijs in hun synagogen en predikte het Evangelie van het Koninkrijk, en Hij genas elke ziekte en elke kwaal onder het volk.

En het gerucht over Hem verspreidde zich over heel Syrië; en zij brachten bij Hem allen die er slecht aan toe waren en door allerlei ziekten en pijnen bevangen waren, en die door demonen bezeten waren, en maanziekten en verlamden; en Hij genas hen.

En grote menigten volgden Hem, uit Galilea en Dekapolis, uit Jeruzalem en Judea, en van over de Jordaan.'
(Mattheüs 4:23-25)

De nadruk in deze inleiding ligt op het leren, het prediken en het genezen van Jezus. In Mattheüs 4:23-25 gaat het hierbij om 'heel Galilea', terwijl het in Mattheüs 9 om 'al de steden en dorpen' gaat. Het werkgebied wordt dus vergroot, de grenzen van Galilea worden overschreden. Daarom worden nu ook de discipelen geroepen en uitgezonden.

Arbeiders

Jezus ziet dat de oogst groot is, maar dat er weinig arbeiders zijn. De discipelen moeten bidden om arbeiders die de oogst binnenhalen. Het beeld van de oogst is bekend, zowel in het Oude Testament als in het Nieuwe Testament. Het is het beeld van Gods beslissende handelen aan het eind van de tijd, waarbij het kaf van het koren wordt gescheiden. De 'arbeiders' zullen niet meehelpen met het voltrekken van het oordeel, maar zij moeten de mensen wijzen op het Koninkrijk van God. Ze moeten de mensen die als schapen zonder herder rondwaten, oproepen om stil te staan en te luisteren naar de stem van deze herder.

Jezus roept de discipelen op om te bidden tot God dat Hij hen en anderen bekwaam maakt om arbeiders te zijn.

Twaalf discipelen

Aan het begin van hoofdstuk 10 geeft Jezus zijn twaalf discipelen macht om geesten uit te drijven en mensen te genezen en te prediken dat Gods Koninkrijk nabij is. Daarna zendt Hij hen uit. De discipelen krijgen een duidelijke opdracht mee. Ze moeten gaan naar de verloren schapen van Israël en niet naar de heidenen.

In dit gedeelte wordt nog eens benadrukt dat het om twaalf discipelen gaat. Het getal twaalf heeft ongetwijfeld te maken met de twaalf stammen van Israël, al waren er in de tijd van Jezus nog maar twee stammen over, Juda en Benjamin, die samen de provincie Judea vormden. Het gaat om heel Israël, het oude twaalfstammenrijk uit de tijd van Mozes en David. De twaalf discipelen zijn de twaalf arbeiders die naar de twaalf stammen van Israël zullen gaan. In zijn totaliteit moet aan het volk Israël de komst van Gods Koninkrijk bekend worden gemaakt.

Geestelijke gaven

In Mattheüs 10 lezen we dat de discipelen een aantal gaven van Jezus krijgen. In 1 Korinthe 12 vanaf vers 4 schrijft Paulus dat de heilige Geest deze gaven nog steeds wil geven.

'Er is verscheidenheid van genadegaven, maar het is dezelfde Geest.

Er is verscheidenheid van bedieningen, en het is dezelfde Heere.

Er is verscheidenheid van werkingen, maar het is dezelfde God, Die alles in allen werkt.

Aan ieder echter wordt de openbaring van de Geest gegeven tot wat nuttig is voor de ander. Want aan de één wordt door de Geest een woord van wijsheid gegeven en aan de ander een woord van kennis, door dezelfde Geest;

en aan een ander geloof, door dezelfde Geest, en aan een ander genadegaven van genezingen, door dezelfde Geest;

en aan een ander werkingen van krachten, en aan een ander profetie, en aan een ander het onderscheiden van geesten, en aan een ander allerlei talen, en aan een ander uitleg van talen.

Al deze dingen echter werkt één en dezelfde Geest, Die aan ieder afzonderlijk uitdeelt zoals Hij wil.'

(1 Korinthe 12:4-11)

Voor ons kunnen deze bijbelgedeelten echter vragen oproepen omdat we er soms niet zoveel van zien in onze gemeente.

Op pad gaan met dezelfde gaven als de discipelen lijkt heel aantrekkelijk en succesvol. Maar lees vers 16, 17, 22 en 23 eens. De opmerkelijke gaven zijn blijikbaar geen garantie voor een ongestoorde voortgang van het evangelie.

Verwerking

1. In vers 35 lezen we dat Jezus rondtrekt om te onderwijzen, te verkondigen en mensen te genezen. Wat betekent dat voor de kerk van vandaag? Denk daarbij aan het rondtrekken van Jezus en aan de volgorde onderwijzen, verkondigen en genezen.
2. Wat is de reactie van Jezus in vers 36 als Hij de menigte ziet? Hoc kijk jij naar de mensen om je heen? Wat tekent jouw reactie?
3. In vers 37 en 38 richt Jezus zich tot zijn twaalf discipelen. Waar zit volgens Jezus het probleem in deze twee teksten? Wat vind je in deze tijd het grootste probleem: de omvang en de aard van de oogst of het aantal arbeiders?

om allen gevangen te nemen die Uw Naam aanroepen.

Maar de Heere zei tegen hem: Ga, want deze is voor Mij een uitverkoren instrument om Mijn Naam te brengen naar de heidenen en de koningen en de Israëlieten. Want Ik zal hem laten zien hoeveel hij moet lijden voor Mijn Naam.

En Ananias ging heen en ging het huis binnert; en na hem de handen opgelegd te hebben, zei hij: Saul, broeder, de Heere heeft mij gestuurd, namelijk Jezus, Die u verschenen is op de weg waarlangs u gekomen bent, opdat u weer ziende zou worden en met de Heilige Geest vervuld zou worden.

En meteen vielen hem als het ware schellen van de ogen, en onmiddellijk werd hij weer ziende, en hij stond op en werd gedoopt.

En toen hij voedsel genomen had, sterkte hij aan. En Saulus verbleef enige dagen bij de discipelen in Damascus.

En meteen predikte hij Christus in de synagogen, dat Hij de Zoon van God is.

(Handelingen 9:1-20)

Paulus, die eerst Saulus heette, was vroeger een Farizeeër die erg fanatiek was in het vervolgen van christenen. In handelingen 9 staat zijn bekering beschreven. Als hij op weg is naar Damascus om daar de gemeente van Christus te vervolgen, wordt hij stilgezet door God. Hij hoort een stem die zegt: 'Waarom vervolgt u Mij?' Hierdoor komt Paulus tot bekering en treedt hij in dienst van de gemeente.

Paulus wordt ook wel de 'apostel van de heidenen' genoemd. Dit omdat hij het evangelie bracht aan de heidenen. Hij heeft drie zendingsreizen gemaakt die allemaal beschreven worden in het boek Handelingen. Op één van deze zendingsreizen belandt Paulus in Athene.

Context

Athene

Athene was de culturele hoofdstad van die tijd. Ze had geen politieke macht, maar was een stad met een rijke cultuur. Er stonden veel afgodsbeelden. De Atheneren staken veel tijd in het onderling discussiëren en filosoferen.

Epicuristen en stoïcijnen

Op de markt gaat Paulus elke dag in debat met de filosofen. Er waren twee filosofische scholen. De epicuristen en de stoïcijnen. Voor de epicuristen was het hoogste levensdoel van de mens het genot. Het genot zorgde bij hen niet voor een losbandig leven, maar was meer een streven naar innerlijke rust, niet gestoord door angsten of verlangens. De epicuristen vonden vooral dat de mensen af moesten van de angst voor de goden. De gewone Grieken hadden veel goden en probeerden ze allen te vriend te houden uit angst voor de straf van de goden. Volgens de epicuristen bemoeiden de goden zich helemaal niet met de mensen.

De stoïcijnen vonden dat het hoogste levensdoel het doen van het goede was.

Daarvoor moesten ze alle driften en hartstochten temmen om zo tot innerlijke onbewogenheid te komen. Van hen is de uitdrukking 'een stoïcijnse houding hebben' bekend. Iemand kan alleen evenwichtig zijn als hij zich niet door emoties laat leiden.

Handelingen 17:16-34

Tijdens zijn tweede zendingsreis is Paulus aangekomen in Athene. Hij ergert zich aan de vele afgodsbeelden die er staan. Paulus stort zich vol overgave in het filosofische debat. Dagelijks gaat hij in gesprek met de epicuristen en stoïcijnen. Uiteindelijk nemen ze hem mee naar de Areopagus. Op deze berg werd recht gesproken en werden filosofische discussies gehouden. Daar houdt Paulus zijn beroemde toespraak. Deze begint bij vers 22.

Aan het begin van zijn toespraak sluit Paulus aan bij de taal van de Grieken. Hij begint met de Atheneren te prijzen voor hun godsdienstigheid. Van zijn ergernis in vers 16 is niets meer te merken. Daarna begint hij over het beeld voor 'de onbekende God' die de Atheneren hebben neergezet. Dit hadden ze gedaan omdat ze bang waren om een god te vergeten. Paulus zegt dat hij die onbekende god komt verkondigen.

In vers 24 en 25 zien we dat Paulus zich aansluit bij de kritiek van de filosofen op de afgodendienst van het gewone volk. Zij dachten dat de goden zich niet met de mensen bemoeiden en al die rituelen niet nodig hadden. Paulus geeft aan dat de God die de wereld heeft gemaakt, niet bediend hoeft te worden door mensenhanden. God wil dat de mensen Hem zoeken (vers 27). Paulus schrijft dat niemand ver weg is van God. Het past helemaal in de taal van de Grieken dat God vlak bij je is.

In vers 28 haalt Paulus een vers aan van de dichter Aratus over de Griekse god Zeus: 'Wij zijn ook van Zijn geslacht.' Deze heidense, Griekse schrijver was een soort pantheïst, dat wil zeggen: iemand die geloofde dat God of het goddelijke overal in aanwezig is, in ieder geval in elk mens. Wij zouden vandaag misschien zeggen: een soort 'new age' figuur. In de newagebeweging vind je dat immers ook steeds terug: God en mens zijn aan elkaar verwant; wanneer we de diepste laag van ons bestaan vinden, die vaak helemaal is ondergesneeuwd, dan vinden we het goddelijke of God. Dat is eigenlijk geen bijbelse gedachte. Maar Paulus kent deze dichter wel en weet hem te gebruiken om een brug te slaan naar de Atheneren.

Door te spreken over de Griekse goden toont Paulus aan dat de mensen God nodig hebben. De manier waarop ze de goden dienen is echter verkeerd.

Nadat Paulus de Grieken aan het begin van zijn toespraak heeft geprezen, gaat hij de confrontatie niet uit de weg. Vers 29: 'Wij ... moeten niet denken dat de Godheid gelijk is aan goud, zilver of steen.' Paulus gaat heel ver mee in de taal en de cultuur van de Grieken, maar verkondigt ook het evangelie dat haaks staat op de religie van de Grieken.

Paulus geeft zijn toespraak daarna een andere wending (vers 30). God ziet de tijden van onwetendheid voorbij. Dat was iets van vroeger. Nu is het tijd om een nieuw leven te beginnen. Paulus laat hier de dichtelijke taal van de Grieken varen. Nu moeten de Athener tot inkeer komen, want er komt een dag van oordeel.

Na zijn toespraak spotten sommige mensen dat hij over de opstanding begint. Toch komen er enkelen tot geloof. Over een van hen, Dionysius, wordt gezegd dat hij een 'Areopagiet' is. Blijkbaar was hij lid van het rechtscollege en dus een hoge gezagsdrager.

Verwerking

1. In vers 16 staat dat Paulus erg 'geprikkeld' raakt door het zien van de vele afgoden. Paulus maakt zich er erg druk om dat de Athener niet in God geloven. Word jij ook wel eens verontwaardigd als je ziet dat er ook in Nederland zoveel mensen zijn die niet geloven?
2. In vers 17 staat dat Paulus elke dag in gesprek gaat met Joden en Grieken. Spreek jij wel eens met anderen over het geloof? Hoe doe je dat?
3. Hoe zou jij in deze tijd kunnen aansluiten bij mensen die niet geloven? Welke brug zou je kunnen slaan naar ongelovigen? Welke denkbeelden kom je in deze tijd tegen wanneer je over het evangelie wilt vertellen?
4. Komt het wel eens voor dat je wordt verleid om de boodschap van het evangelie aan te passen, wanneer je het vertelt aan bepaalde mensen? Herken je dit gevaar?
5. Ervaar je de huidige cultuur in Nederland ook als een spanningsveld met het evangelie? Hoe ga je hiermee om?
6. Moeten wij in de kerkdiensten ook onze taal aanpassen? Waarom (niet)?